

Advies Vliegverboden Zuid- en Midden-Amerika

RIVM

Datum: 12 april 2021

A. van Leeuwenhoeklaan 9

3721 MA Bilthoven

Postbus 1

3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

Uitgangssituatie

Op dit moment geldt er, in ieder geval tot 15 april, een vliegverbod voor Argentinië, Bolivia, Brazilië, Chili, Colombia, Dominicaanse Republiek, Ecuador, Frans-Guyana, Guyana, Panama, Paraguay, Peru, Suriname, Uruguay en Venezuela.

T 030 274 70 00

ici@rivm.nl

Vraag van VWS

Naar aanleiding van het laatste OMT-advies over vliegverboden bestaat de wens om een landspecifieke beoordeling te ontvangen voor de landen in Zuid-Amerika waar de vliegverboden nu gelden (in plaats van een advies voor heel Zuid-Amerika).

Het OMT-advies van 22 maart jl. luidde:

Adviesvraag: *In hoeverre geeft de epidemiologische situatie in het binnen- en buitenland aanleiding om het advies 'Blijf in Nederland', dat geldt tot 15 april, te verlengen tot medio mei?*

Advies: Het OMT blijft bij haar mening dat de import van nieuwe mutantvirussen – en zeker de door de WHO als VOC geclassificeerde coronavirussen – zoveel als mogelijk moet worden tegengegaan. Dit kan door ervoor te zorgen dat men tijdens en na de reis anderen niet besmet, totdat vaststaat dat men zo'n virus niet bij zich draagt. Een combinatie van het negatief testen voorafgaand aan de reis en een quarantaineperiode na de reis kan hier zorg voor dragen.

Quarantaine na aankomst in Nederland is een effectief middel om verspreiding vanuit een geïmporteerd geval te voorkomen. De effectiviteit is afhankelijk van de mate van naleving van deze maatregel. Er dient dus te worden toegezien op het naleven van deze verplichting en het bieden van ondersteuning aan mensen die zich niet aan deze regel lijken te kunnen houden. Een en ander vereist een monitoringsysteem.

Testen voor vertrek naar Nederland vermindert het risico op import en op transmissie tijdens de reis. De testen dienen zo kort mogelijk voor vertrek te worden afgenomen, waarbij de voorkeur uitgaat naar een combinatie van een NAAT-test en een antigeensneltest kort voor vertrek naar Nederland. Op dit moment worden twee testen vereist voor vertrek naar Nederland. Indien de voorkeur uitgaat naar het vereisen van één test, dan zou een test met een hoge sensitiviteit het meest aangewezen zijn, maar een NAAT-test vlak voor vertrek is niet altijd mogelijk. Een test met een

lagere sensitiviteit (antigeensneltest) vlak voor vertrek heeft dan de voorkeur, maar ook dit blijkt vaak moeilijk realiseerbaar. Alleen een NAAT-test voor vertrek is voldoende effectief als de maximale afnametermijn voor aankomst in Nederland kan worden teruggebracht naar 48 uur. Dit beperkt dan ook de kans dat iemand, die aanvankelijk negatief test, alsnog besmettelijk wordt tijdens de reis. Als de maximale termijn voor de afname van de NAAT-test niet teruggebracht kan worden tot minder dan 48 uur voor aankomst in Nederland, dan wordt geadviseerd om de eis voor een antigeensneltest voor vertrek te handhaven. Als het alleen mogelijk is een antigeensneltest uit te voeren voor vertrek, dan zou de NAAT-test bij aankomst in Nederland afgenomen moeten worden; een negatief resultaat laat dan overigens onverlet dat men in quarantaine gaat.

Om import van VOC's te voorkomen uit landen met een aanzienlijk hogere incidentie daarvan dan in Nederland, is het OMT voorts van mening dat de huidige vliegverboden gehandhaafd dienen te blijven, zolang de VOC's hier weinig voorkomen. Dit beleid kan heroverwogen worden als de verplichte quarantaine nageleefd wordt.

Situatie 12 april – Risico's verspreiding en ziekte door P.1

De P.1 is door de WHO aangemerkt als *variant of concern*, hetgeen betekent dat het virus veranderde eigenschappen heeft met een impact op de controle van maatregelen.

Mogelijk is er verhoogde kans op ziekte en ernstigere ziekte en overlijden. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat de effectiviteit van immuunresponsen opgewekt door eerder doorgemaakte infecties met klassieke varianten danwel de huidige generatie vaccins verminderd is voor de P.1-VOC.

Er zijn signalen van hoge mortaliteit en verhoogde kans op ziekenhuisopname in Brazilië.

Verspreiding P.1-variant in Nederland

Aangetoond in kiemsurveillance. Verspreiding in verschillende regio's neemt toe.

Variant monitoring UK, ZA, Bra

wk#	UK	ZA	BRA	other	%UK	%ZA	%BRA	total
wk49	1	0	0	76	1.3	0.0	0.0	77
wk50	1	0	0	117	0.8	0.0	0.0	118
wk51	1	0	0	189	0.5	0.0	0.0	190
wk52	5	1	0	232	2.1	0.4	0.0	238
wk53	9	1	0	194	4.4	0.5	0.0	204
wk01	45	0	0	312	12.6	0.0	0.0	357
wk02	60	2	0	234	20.3	0.7	0.0	296
wk03	146	3	0	450	24.4	0.5	0.0	599
wk04	212	14	1	583	26.2	1.7	0.1	809
wk05	266	18	0	551	31.9	2.2	0.0	835
wk06	379	26	0	503	41.7	2.9	0.0	908
wk07	628	20	1	352	62.8	2.0	0.1	1000
wk08	706	14	2	181	78.4	1.6	0.2	901
wk09	1092	25	6	188	83.7	1.9	0.5	1305
wk10	1515	44	11	162	88.0	2.6	0.6	1721
wk11	1298	50	20	96	89.9	3.5	1.4	1444
wk12	719	20	12	51	91.0	2.5	1.5	790

Deze VOC wordt in toenemende mate aangetroffen in de kiemsurveillance. In totaal is P.1 53 keer aangetroffen waarbij het percentage oploopt van 0,1% in week 7 tot 1,4% in week 11. Voor week 12 staat dit percentage vooralsnog op 1,5%, maar deze week is nog niet volledig geanalyseerd en de verwachting is, op basis van de regionale verdeling van de reeds gesequencede monsterstromen, dat dit percentage nog zal stijgen voor week 12.

Informatie diplomatieke posten Zuid- en Midden-Amerika

De informatie van VWS van de diplomatieke posten ontvangen door het RIVM is beperkt, vooral omdat in deze landen weinig gestructureerd onderzoek naar varianten plaatsvindt. Een landspecifieke afweging is op basis van de beschikbare gegevens niet mogelijk. Informatie die beschikbaar gemaakt is, wijst op toenemend voorkomen van de P.1-variant in verschillende landen in de regio. In de landen waarvan de meeste informatie beschikbaar is, zien we een duidelijke toename van verspreiding van P.1. De incidentie van P.1 is in Zuid- en Midden-Amerika zoals verwacht hoger dan in Europa.

Overwegingen en conclusie

Vliegverboden zullen weinig impact hebben als er al vergaande transmissie is in Nederland. Zo ver is de situatie voor Nederland nog niet.

Door NL ingestelde vliegverboden zullen gezien de huidige EU-regelgevingen omtrent invliegverboden van buiten de EU slechts een beperkte groep reizigers betreffen en daarmee een beperkte impact op het extra vertragen van import en verspreiding van P.1 in Nederland. Temeer daar deze variant ook via andere routes vanuit Europa Nederland kan binnenkomen. Het zicht op welke varianten elders in Europa circuleren is niet voor alle regio's voldoende. Vliegverboden geven echter wel een duidelijk signaal dat alle import m.b.t. P.1 moet worden beperkt, en reizen vanuit deze bestemmingen naar Nederland een risico zijn voor de Nederlandse COVID-19-epidemie en tot een minimum beperkt dienen te worden.

Vanuit de beperkte informatie die we hebben over de verspreiding van de P.1-variant in Zuid- en Midden-Amerika kunnen we opmaken dat de incidentie van de P.1-variant in die landen hoger is dan in de rest van de wereld en dat deze toeneemt. De beperkte beschikbare informatie maakt een landspecifieke afweging niet mogelijk. Inmiddels is er verspreiding van deze variant in meerdere Europese landen. In Nederland wordt deze variant in toenemende mate opgepikt in de kiemsurveillance. Meerdere uitbraken zijn inmiddels gemeld waarbij deze variant betrokken is.

Additionele import uit Zuid- en Midden-Amerika kan bijdragen aan een toename van het voorkomen van deze variant in Nederland, maar in welke mate deze import nog bijdraagt aan de verspreiding is onzeker.

Vliegverboden als aanvulling op het al bestaande EU-inreisverbod beperken reizigersstromen, maar de mate waarin het aantal reizigers wordt beperkt is onbekend. Vliegverboden geven echter een duidelijk signaal dat reizen naar deze bestemmingen in de huidige situatie tot een minimum beperkt moet worden.

Opgemerkt moet worden dat recente preprint-publicaties een hogere besmettelijkheid van deze variant beschrijven, met mogelijk een hogere virulentie/pathogeniciteit. De R0 van de P.1 is waarschijnlijk significant hoger dan de R0 van de B.1.1.7 (UK-variant). Mogelijk is er ook sprake van een hogere pathogeniciteit/virulentie die kan leiden tot meer ziekte, meer ziekenhuisopnames en sterfte (Coutinho et al. 2021).

In lijn met het eerdere OMT-advies is het huidige advies:

Om import van VOC's te voorkomen uit landen met een aanzienlijk hogere incidentie daarvan dan in Nederland dienen de huidige vliegverboden gehandhaafd te blijven. Zolang de VOC's hier weinig voorkomen, wordt geadviseerd om het huidige beleid te continueren. Dit beleid kan heroverwogen worden als de verplichte quarantaine wordt nageleefd.

Referentie

Coutinho et al. *Model-based estimation of transmissibility and reinfection of SARS-CoV-2 P.1 variant*. March 2021.
<https://doi.org/10.1101/2021.03.03.2125270>.